

Rapport

Oorlog in Oekraïne

I&O-peiling oktober 2022
In opdracht van de NOS

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/212

Datum

oktober 2022

Auteurs

Asher van der Schelde
Dewi Hollander

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research/NOS) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Interesse in en zorgen over Oekraïne	9
1.1	Iets meer Nederlanders volgen oorlog op de voet	9
1.2	Nog altijd flinke zorgen over oorlog	10
1.3	Bijna helft Nederlanders is bang voor inzet kernwapens	11
2	Steun regeringsbeleid m.b.t. Oekraïne	13
2.1	Steun voor optreden regering inzake oorlog iets toegenomen	13
2.2	Meeste Nederlanders voorstander meer investeren in defensie	14
3	Maatregelen	16
3.1	Meerderheid wil nog steeds af van Russisch gas	16
3.2	Meer steun voor leveren wapens of ander materieel	18
3.3	Niet langer meerderheid voor extra sancties	19
3.4	Steun voor ruimhartige opvang vluchtelingen stabiliseert	20
3.5	Bijna helft voor EU- en NAVO-lidmaatschap Oekraïne	21
4	Onderzoeksverantwoording	22

Meer aandacht voor oorlog, helft vreest kernaanval

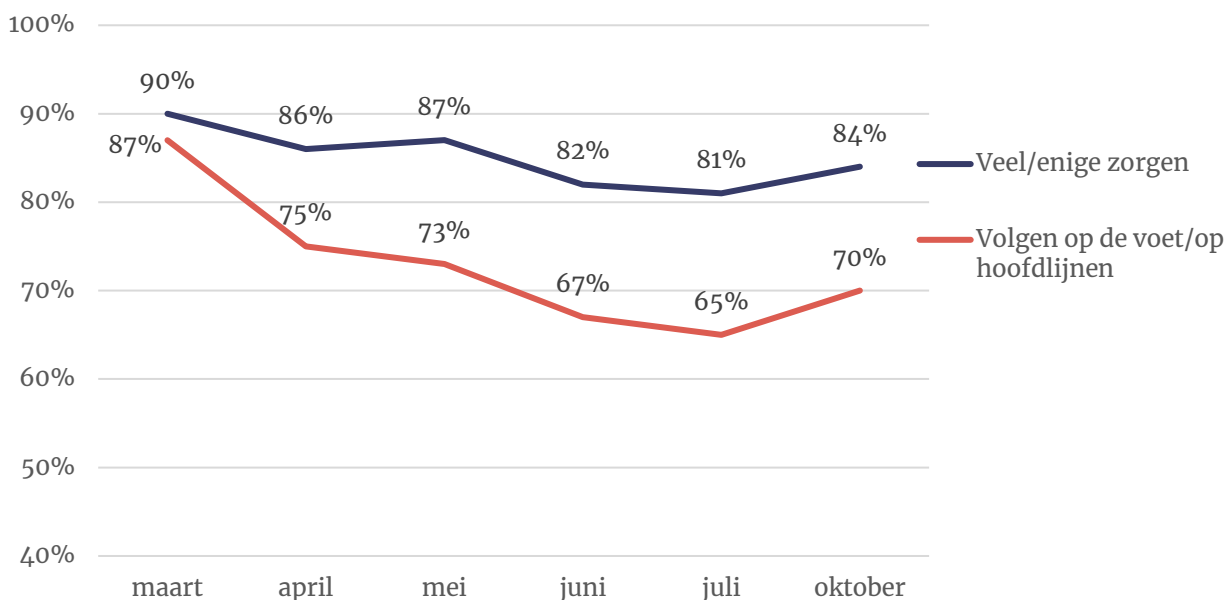
Het aantal Nederlanders dat de gebeurtenissen in Oekraïne volgt, neemt voor het eerst sinds het begin van de oorlog weer toe. Op dit moment zegt 70 procent de oorlog op de voet of op hoofdlijnen te volgen, dat is meer dan in juli, toen deed 65 procent dit nog.

Ook maakt men zich weer meer zorgen: 84 procent geeft aan zich veel of enige zorgen te maken over de oorlog in Oekraïne. Dit is een lichte stijging ten opzichte van juli dit jaar.

Mogelijk is de toename in het percentage Nederlanders dat de oorlog volgt en zich er zorgen over maakt een gevolg van de veranderde situatie. Recent hebben meerdere (zware) luchtaanvallen plaatsgevonden, en heeft Poetin bovendien opnieuw gedreigd met de inzet van nucleaire wapens.

Figuur 0.1 - In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

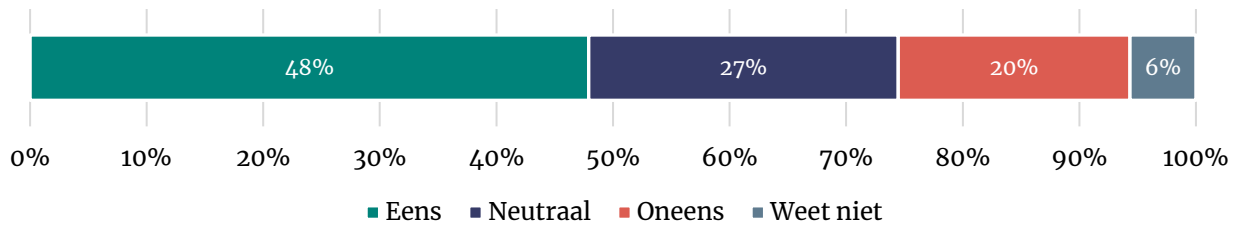
Ik volg de oorlog in Oekraïne op de voet of op hoofdlijnen/ik maak me veel of enige zorgen over de oorlog in Oekraïne. Basis: n=2.638

Helft Nederlanders bang voor Russische inzet kernwapens

Bijna de helft van de Nederlanders (48%) geeft aan bang te zijn voor de inzet van kernwapens door Rusland. Een op de vijf is hier niet bang voor, en 27 procent staat hier neutraal tegenover.

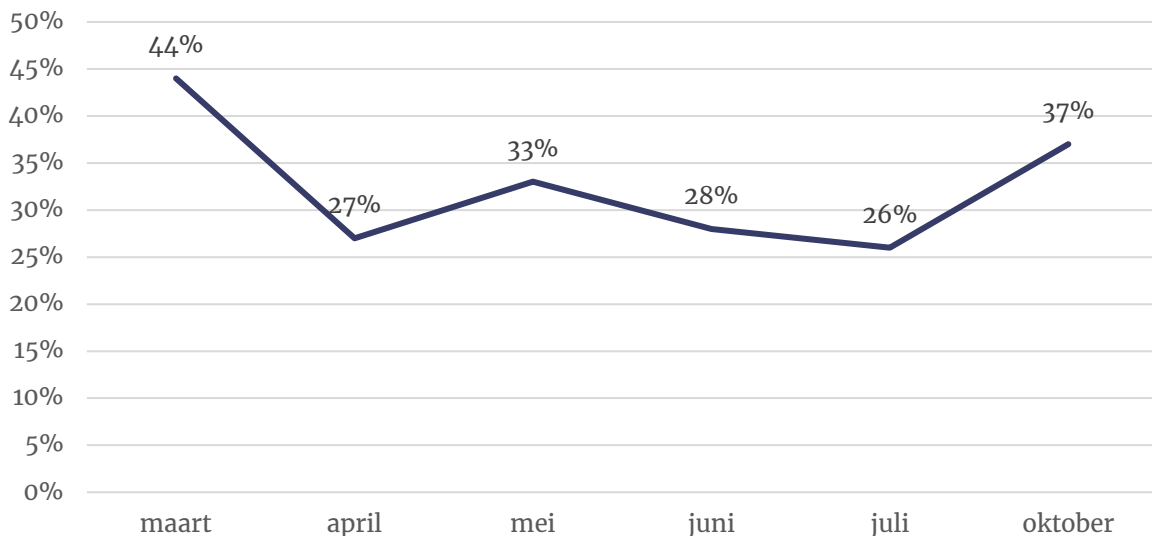
Figuur 0.2: Ik ben bang dat Rusland kernwapens gaat gebruiken. Basis: n=1.355

Aan de helft van de steekproef vroegen wij niet of zij bang zijn dat Rusland kernwapens gaat gebruiken, maar of zij dit waarschijnlijk achten. Inmiddels achten bijna vier op de tien de kans groot dat Poetin kernwapens gaat gebruiken. Dat is een flinke toename ten opzichte van juli, toen nog slechts een kwart dit aannemelijk vond. Het percentage Nederlanders dat de inzet van Russische kernwapens verwacht, is wel nog steeds kleiner dan in maart dit jaar (44%).

Van degenen die een nucleaire aanval verwachten denkt een derde (33%) dat dit in West-Europa zal gebeuren. Dat staat gelijk aan 12 procent van de totale bevolking.

Figuur 0.3: Ik acht de kans groot dat Poetin kernwapens gaat gebruiken. Basis: n=1.283

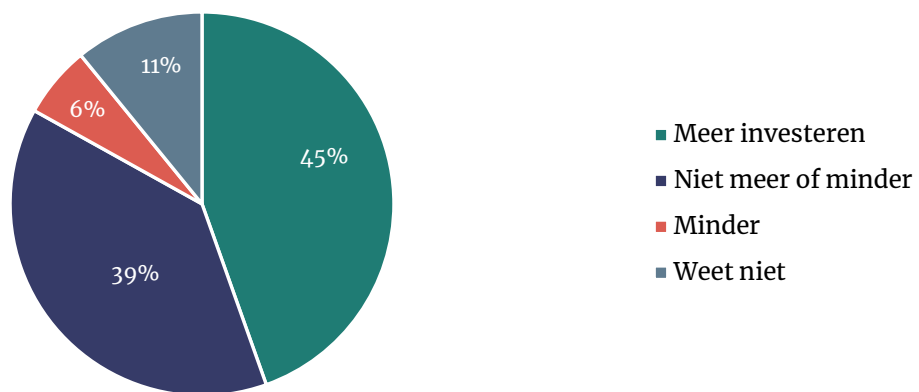
Meer Nederlanders willen meer dan minder investeringen in defensie

Volgens NAVO-normen moet iedere lidstaat 2 procent van het BBP uitgeven aan defensie. Momenteel voldoet Nederland hier niet aan (1,5%). Het is de bedoeling dat Nederland deze norm in 2024 wél haalt.

Bijna de helft vindt dat Nederland nog meer zou moeten investeren in defensie dan het nu van plan is. Vier op de tien zijn het eens met de huidige plannen en geen voorstander van meer of minder investeren. Slechts 6 procent is van mening dat Nederland minder zou moeten investeren in defensie dan het nu van plan is.

Figuur 0.4: Op dit moment geeft Nederland 1,5% uit aan defensie. In 2023 stijgt dit naar 1,7%. Het is de bedoeling dat Nederland vanaf 2024 de 2% norm haalt (volgens NAVO-richtlijnen). Wat vindt u?

Basis: n=2.638

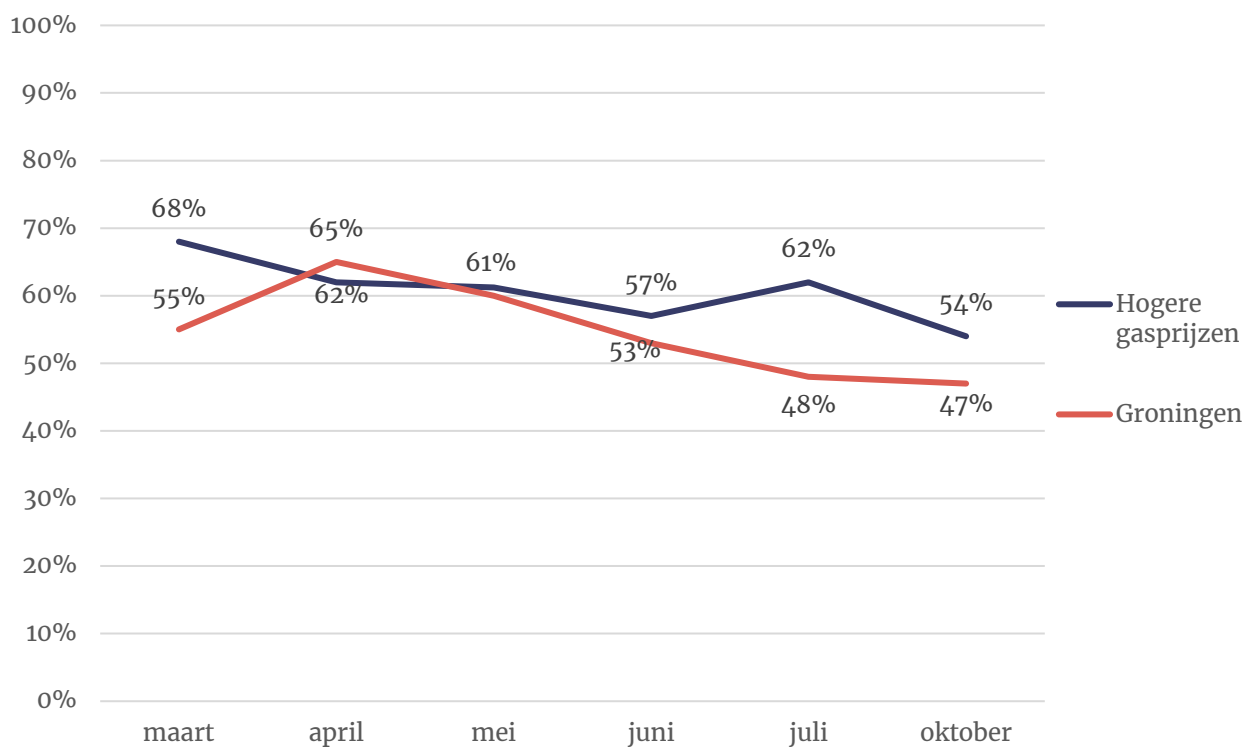

Steeds minder Nederlanders willen af van Russisch gas

We legden Nederlanders twee stellingen voor over het gebruik van Russisch gas. Net als in de afgelopen maanden wil de meerderheid hiervan af, al lijkt deze groep wel steeds kleiner te worden. Iets minder dan de helft (47%) vindt dat we dan maar meer gas uit Groningen moeten halen, aanzienlijk minder dan bijvoorbeeld in april van dit jaar, toen nog twee derde dit een geschikte oplossing vond. In de noordelijke provincies vindt slechts een derde dat we meer gas uit Groningen moeten halen, in de rest van het land geldt dit voor ongeveer de helft van de bevolking.

Een nipte meerderheid geeft aan dat we van het Russische gas af moeten, en neemt de eventuele hogere gasprijzen daarbij voor lief. Deze groep wordt wel steeds kleiner. Waar in maart nog bijna zeven op de tien dit acceptabel vonden, is dit in oktober gedaald naar 54 procent vond. Ook geldt dat huishoudens die meer verdienen het hier vaker mee eens zijn dan huishoudens die rondkomen van een minimuminkomen.

Figuur 0.5: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen? (% helemaal eens/eens). Nederland moet van het Russische gas af, ook als dat betekent dat we meer gas uit Groningen moeten halen/Nederland moet van het Russische gas af, ook als dat leidt tot hogere gasprijzen Basis: n=2.638

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek – uitgevoerd in opdracht van de NOS – vond plaats van vrijdag 14 tot maandag 17 oktober. In totaal werkten 2.638 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.420) is afkomstig het I&O Research Panel, 218 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken

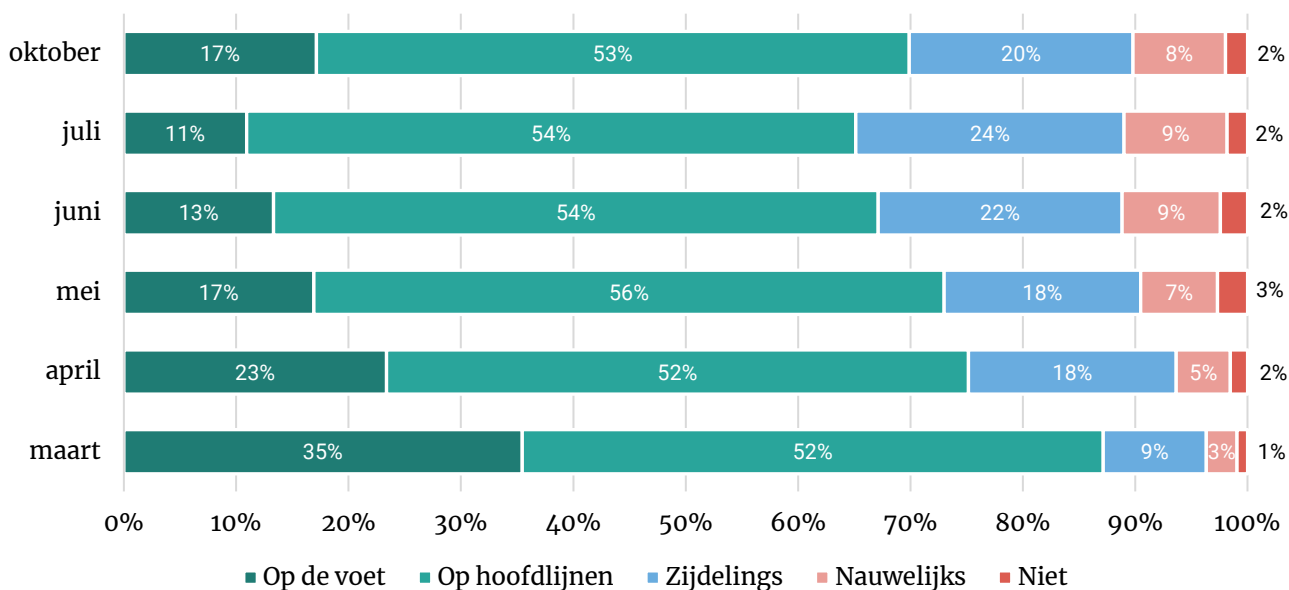

1 Interesse in en zorgen over Oekraïne

1.1 Iets meer Nederlanders volgen oorlog op de voet

Er zijn in oktober iets meer Nederlanders die de oorlog op de voet volgen (17%) dan in de maanden juni en juli. Wel is dit percentage inmiddels gehalveerd ten opzichte van een halfjaar geleden. De groepen die aangeven de oorlog op hoofdlijnen, zijdelings, nauwelijks of niet te volgen, zijn grotendeels gelijk gebleven.

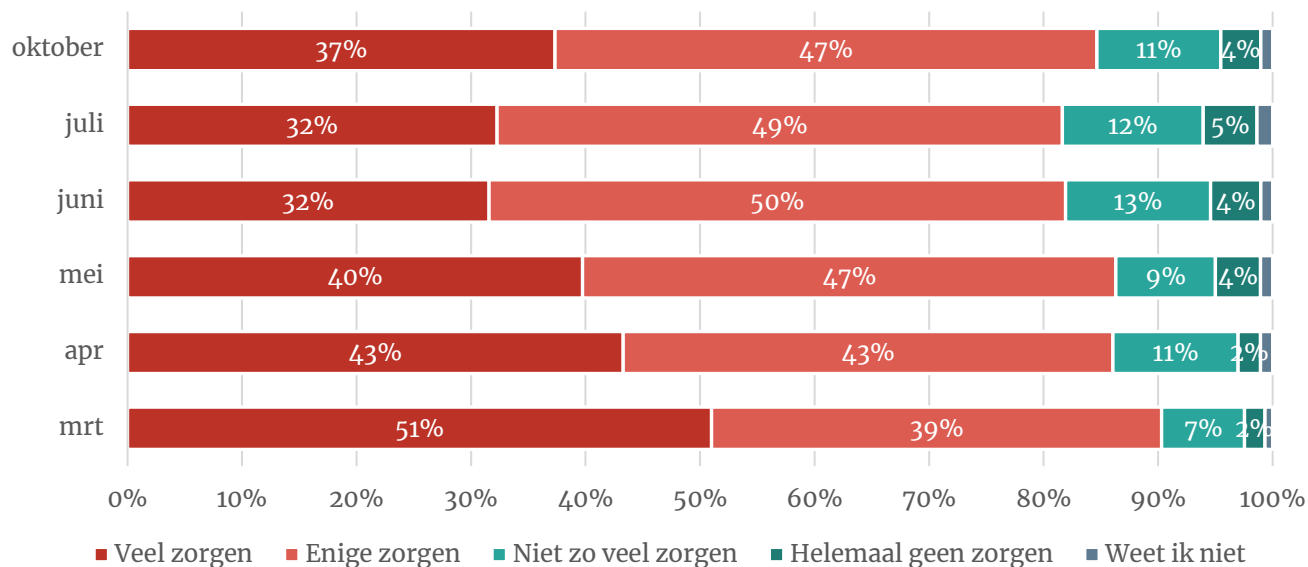
Figuur 1.1: Op dit moment is er een oorlog in Oekraïne gaande. In welke mate volgt u de oorlog in Oekraïne?
Basis: n=2.638.

1.2 Nog altijd zorgen over oorlog

Nederlanders maken zich nog steeds zorgen over de oorlog in Oekraïne. Het aandeel dat zich veel zorgen maakt, neemt zelfs toe van 32 naar 37 procent. Dat is nog steeds wel een stuk minder dan aan het begin van de oorlog (in maart dit jaar), toen betrof dit meer dan de helft van de Nederlanders. Circa de helft van de Nederlanders (47%) geeft aan zich enige zorgen te maken. Eén op de tien maakt zich helemaal geen zorgen (zie Figuur 1.2).

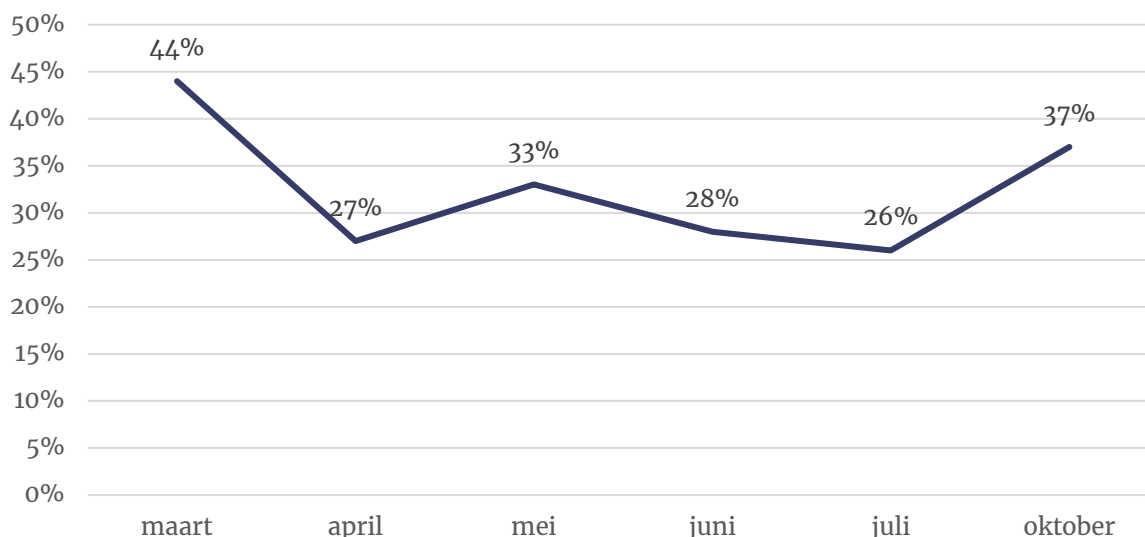
Figuur 1.2: In hoeverre maakt u zich zorgen over de oorlog in Oekraïne? Basis: n=2.638.

1.3 Bijna helft Nederlanders is bang voor Russische inzet kernwapens

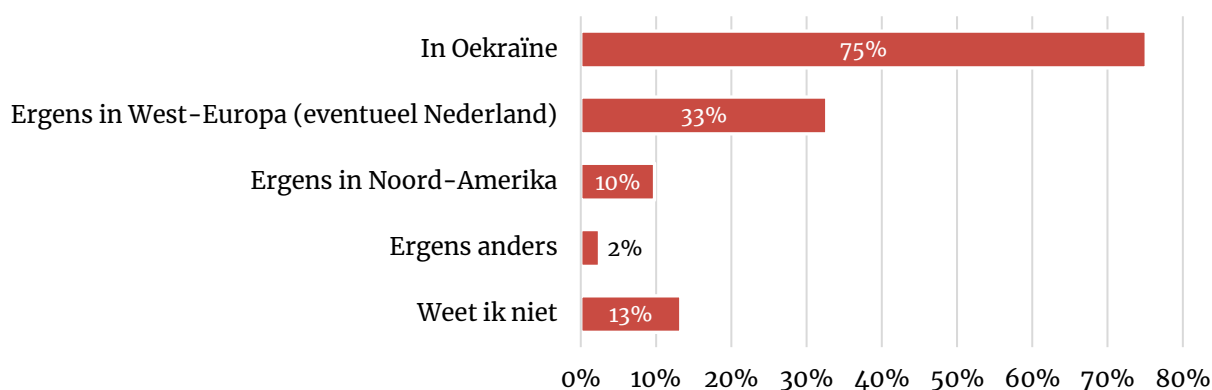
Inmiddels achten bijna vier op de tien de kans groot dat Poetin kernwapens gaat gebruiken. Dat is een flinke toename ten opzichte van juli, toen nog slechts een kwart dit aannemelijk vond. Het percentage Nederlanders dat de inzet van Russische kernwapens verwacht, is wel nog steeds kleiner dan in maart dit jaar (44%).

Figuur 1.3: Ik acht de kans groot dat Poetin kernwapens gaat gebruiken. Basis: n=2.638

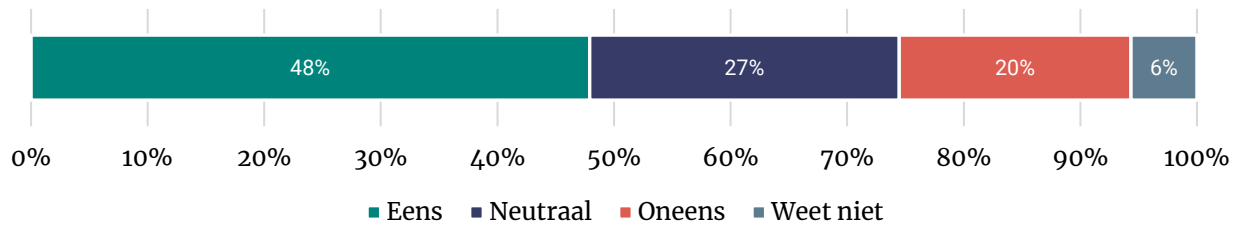
De respondenten die aangaven de kans groot te achten dat Poetin kernwapens gaat gebruiken, werd ook gevraagd waar zij vermoeden dat hij deze wapens zal inzetten. Driekwart verwacht dat Oekraïne doelwit zal zijn, daarnaast denkt een derde dat (ook) West-Europa zal worden getroffen.

Figuur 1.4: U acht de kans groot dat Poetin kernwapens gaat gebruiken. Waar vermoedt u dat Poetin deze kernwapens gaat gebruiken? (Meerdere antwoorden mogelijk). Basis: n=2.638

Aan de helft van de steekproef vroegen wij niet of zij verwachten dat Rusland kernwapens gaat gebruiken, maar of zij hier bang voor zijn. Bijna de helft beantwoordt deze stelling instemmend en geeft aan bang te zijn dat Rusland kernwapens zal gaan gebruiken. Een op de vijf is hier niet bang voor, en 27 procent staat hier neutraal tegenover.

Figuur 1.5: Ik ben bang dat Rusland kernwapens gaat gebruiken. Basis: n=2.638

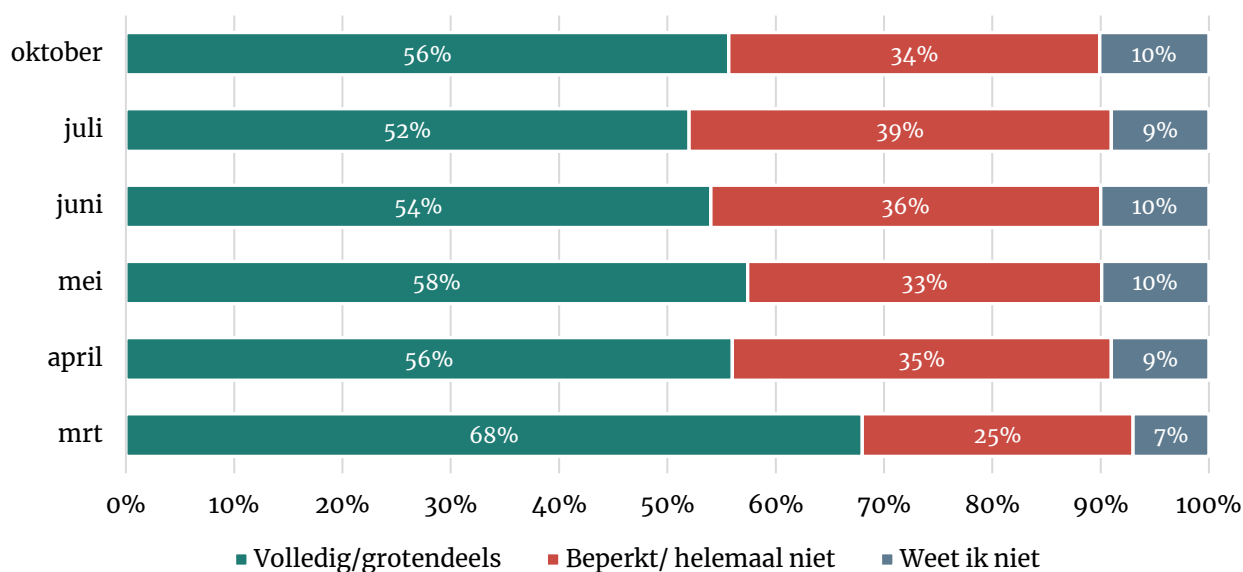

2 Steun regeringsbeleid t.a.v. Oekraïne

2.1 Steun voor optreden regering inzake oorlog iets toegenomen

Ten opzichte van juni en juli staan Nederlanders iets meer achter de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met de oorlog in Oekraïne. 56 procent zegt volledig of grotendeels achter het optreden van de Nederlandse regering te staan, dat is evenveel als in april van dit jaar. Twee derde van de bevolking is het beperkt of helemaal niet eens met de aanpak van de Nederlandse regering. Dit beeld komt grotendeels overeen met voorgaande maanden.

Figuur 2.1: In welke mate staat u achter de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met de oorlog in Oekraïne? Basis: n=2.638

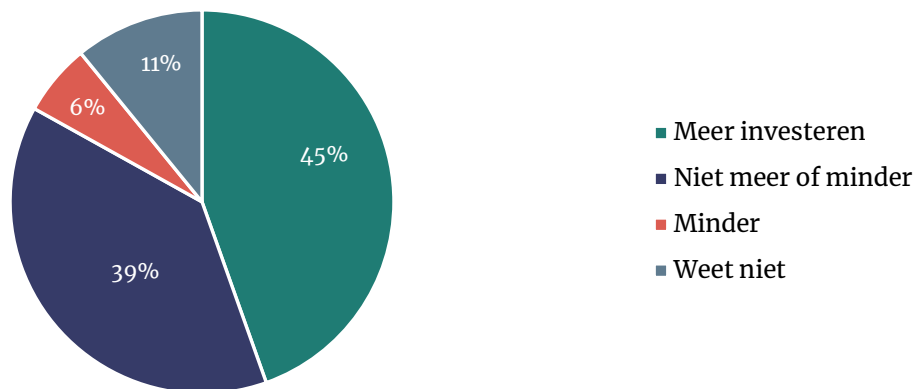
2.2 Meeste Nederlanders voorstander meer investeren in defensie

Volgens NAVO-normen moet iedere lidstaat 2 procent van het BBP uitgeven aan defensie. Momenteel voldoet Nederland hier niet aan (1,5%). Het is de bedoeling dat Nederland deze norm in 2024 wél haalt.

Bijna de helft vindt dat Nederland nog meer zou moeten investeren in defensie dan het nu van plan is. Vier op de tien zijn het eens met de huidige plannen en geen voorstander van meer of minder investeren. Slechts 6 procent is van mening dat Nederland minder zou moeten investeren in defensie dan het nu van plan is.

Figuur 2.2: Op dit moment geeft Nederland 1,5% uit aan defensie. In 2023 stijgt dit naar 1,7%. Het is de bedoeling dat Nederland vanaf 2024 de 2% norm haalt (volgens NAVO-richtlijnen). Wat vindt u?

Basis: n=2.638

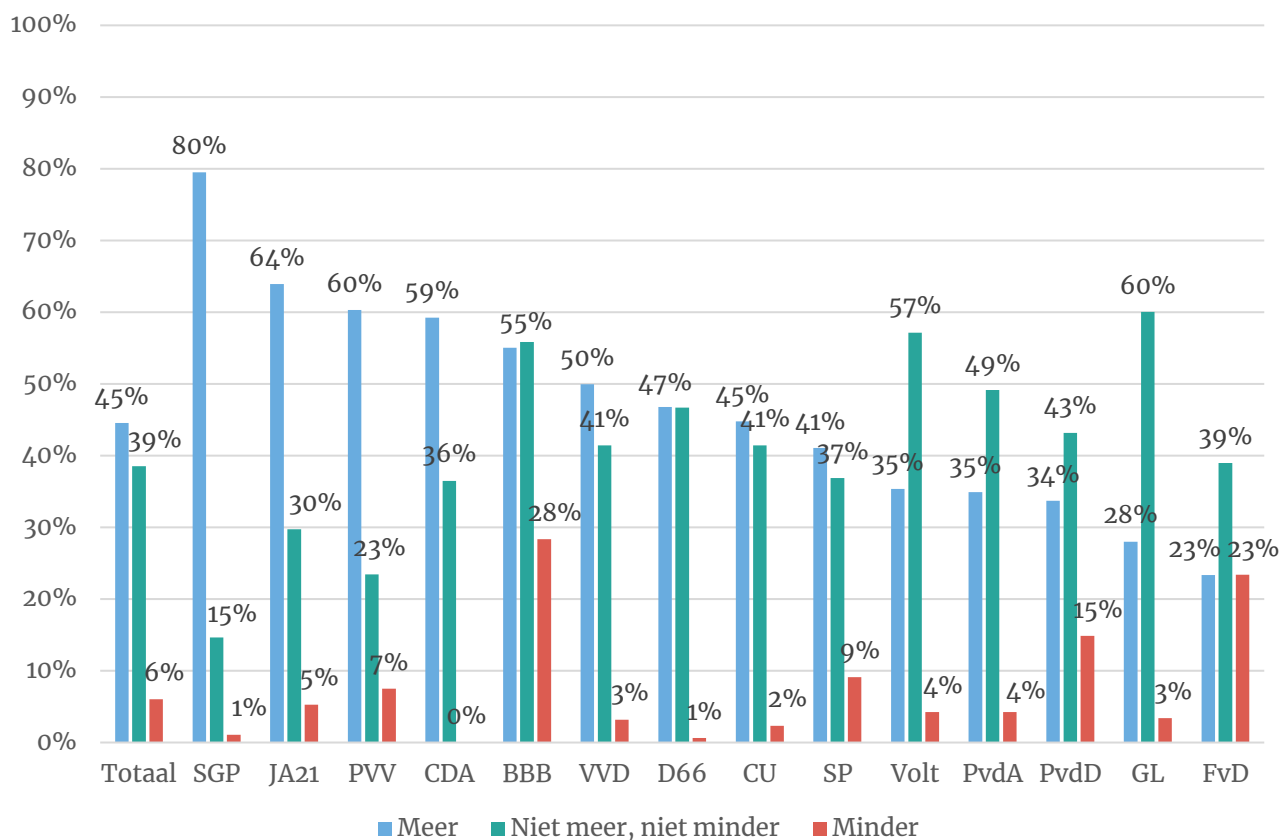
Vooral rechtse kiezer wil meer investeringen

Als de NAVO-vraag uitsplitsen naar politieke voorkeur zien we dat vooral rechtse kiezers voorstander zijn van meer investeringen. Vooral kiezers van SGP (80%), JA21 (64%), PVV (60%) en CDA (59%) vinden dit. De uitzondering betreft FvD-kiezers. Slechts een kwart (23%) van de aanhangers van FvD wil meer investeringen in defensie.

Linkse kiezers zijn minder happig op extra investeringen. Maar ook zij zeggen veel vaker voorstander te zijn van meer dan van minder investeringen, en staan achter de voorgestelde verhoging van het budget.

Figuur 2.3: Op dit moment geeft Nederland 1,5% uit aan defensie. In 2023 stijgt dit naar 1,7%. Het is de bedoeling dat Nederland vanaf 2024 de 2% norm haalt (volgens NAVO-richtlijnen). Wat vindt u?

Basis: n=2.638, naar politieke voorkeur

3 Maatregelen

3.1 Meerderheid wil nog steeds af van Russisch gas

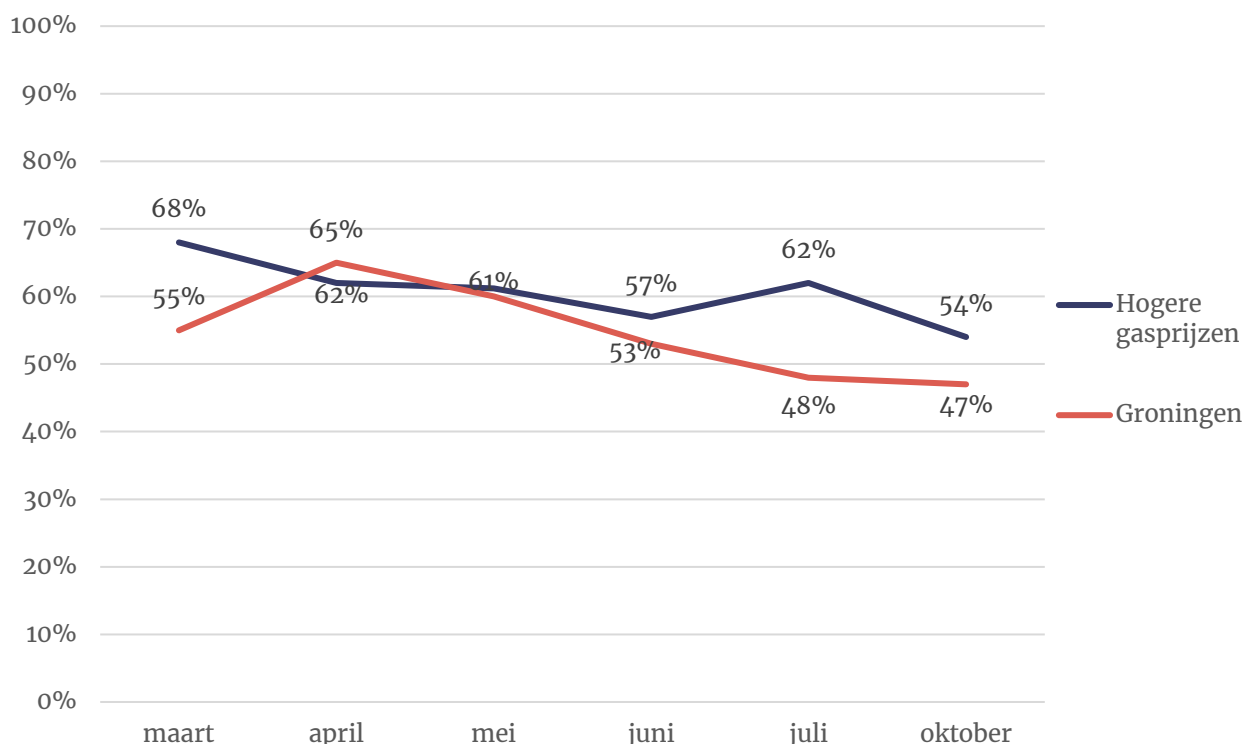
We legden Nederlanders twee stellingen voor over het gebruik van Russisch gas. Net als in de afgelopen maanden wil de meerderheid hiervan af, al lijkt deze groep wel steeds kleiner te worden. Iets minder dan de helft (47%) vindt dat we dan maar meer gas uit Groningen moeten halen, aanzienlijk minder dan bijvoorbeeld in april van dit jaar, toen nog twee derde dit een geschikte oplossing vond.

Logischerwijs zijn er regionale verschillen. In de noordelijke provincies (waaronder Groningen) vindt slechts een derde dat we meer gas uit Groningen moeten halen om zo minder afhankelijk te worden van het Russische gas, terwijl dit in de rest van het land voor ongeveer de helft van de bevolking geldt.

Een nipte meerderheid geeft aan dat we van het Russische gas af moeten, en neemt de eventuele hogere gasprijzen daarbij voor lief. Deze groep wordt wel steeds kleiner. Waar in maart nog bijna zeven op de tien dit acceptabel vonden, is dit in oktober gedaald naar 54 procent.

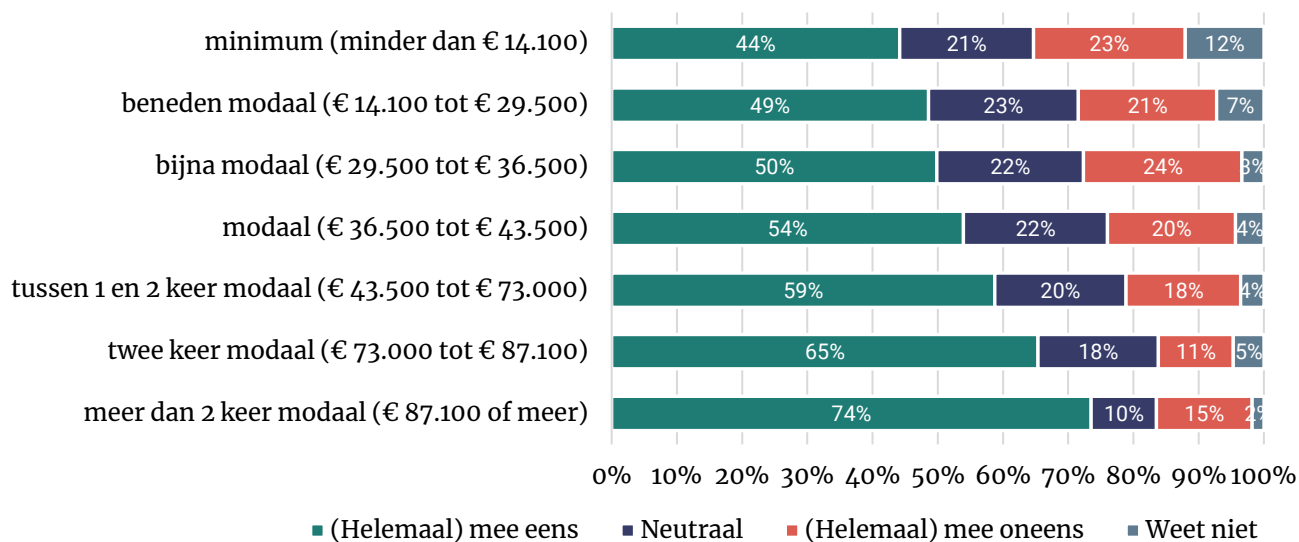
Figuur 3.1: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen? (% helemaal eens/eens). Nederland moet van het Russische gas af, ook als dat betekent dat we meer gas uit Groningen moeten halen/Nederland moet van het Russische gas af, ook als dat leidt tot hogere gasprijzen

Basis: n=2.638

In hoeverre men vindt dat we – ondanks mogelijke hogere gasprijzen – van het Russische gas af moeten, verschilt naargelang hoeveel iemand verdient. Waar van de minimuminkomens slechts 44 procent dit acceptabel vindt, geldt dat voor driekwart van de Nederlanders die meer dan twee keer modaal verdienen.

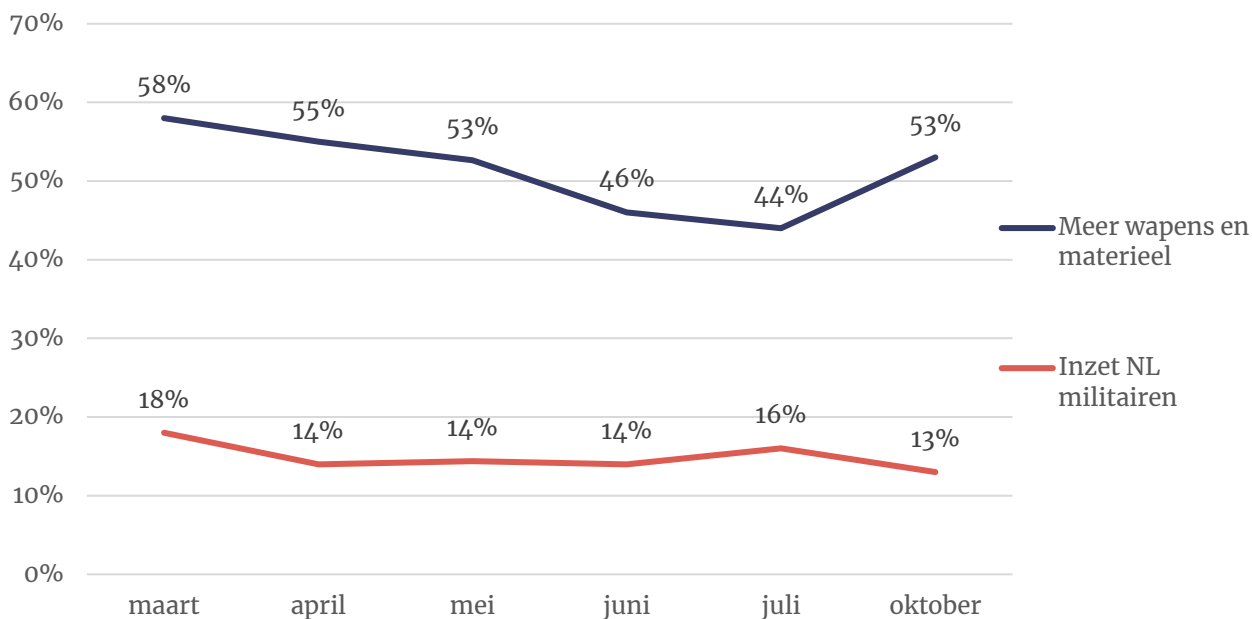
Figuur 3.2: Nederland moet van het Russische gas af, ook als dat leidt tot hogere gasprijzen. Uitgesplitst naar bruto jaarinkomen huishouden. Basis: n=2.638

3.2 Meer steun voor leveren wapens of ander materieel

Het merendeel (53%) van de Nederlanders vindt dat we meer wapens en ander materiaal moeten leveren aan Oekraïne. Dat is meer dan tijdens de zomer, toen was slechts 44 procent hier voorstander van. Het sturen van militairen vinden de meeste Nederlanders dan weer geen goed idee: slechts 13 procent vindt dat Nederland op die manier Oekraïne moet helpen.

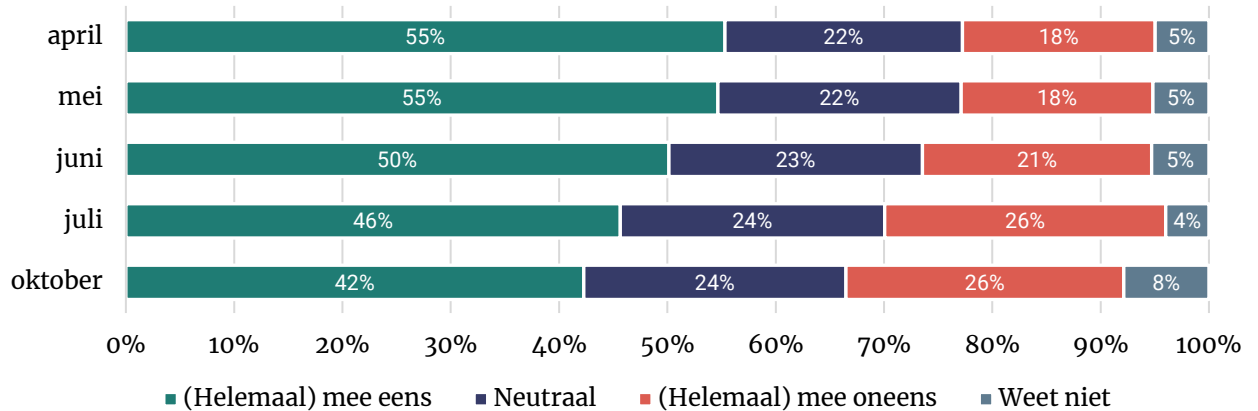
Figuur 3.2: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen? Nederland moet Oekraïne meer helpen door meer wapens of ander materieel te leveren/Nederland moet Oekraïne helpen door Nederlandse militairen naar Oekraïne te sturen
%(helemaal) eens. Basis: n=2.638

3.3 Niet langer meerderheid voor extra sancties

In mei was een meerderheid van de Nederlanders nog voor extra sancties richting Rusland, ook wanneer dit leidt tot schade voor de Nederlandse economie. Inmiddels zijn steeds minder Nederlanders hier voorstander van: 42 procent is het daar nu nog steeds mee eens. Een kwart vindt niet dat Nederland de sancties verder moet opvoeren ten koste van de eigen economie.

Figuur 3.3: Nederland moet de sancties richting Rusland verder opvoeren, ook als dat leidt tot schade voor de Nederlandse economie. Basis: n=2.638

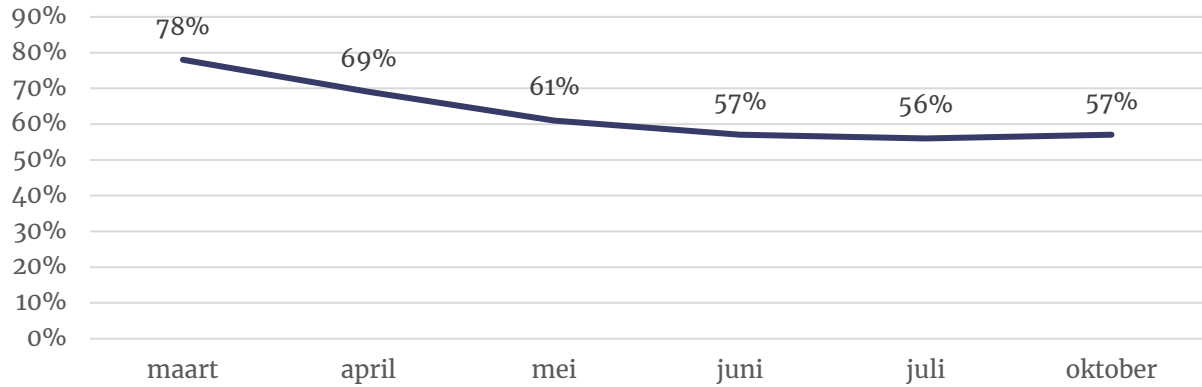

3.4 Steun voor ruimhartige opvang vluchtelingen stabiliseert

Waar de steun voor de ruimhartige opvang van vluchtelingen sinds maart steeds verder af leek te nemen, is deze in de afgelopen maanden gestabiliseerd. Op dit moment vindt 57 procent van de Nederlanders dat we Oekraïense vluchtelingen ruimhartig op moeten vangen.

Figuur 3.4: Nederland moet vluchtelingen uit Oekraïne ruimhartig opnemen.

Laten zien: %(helemaal) mee eens. Basis: n=2.638

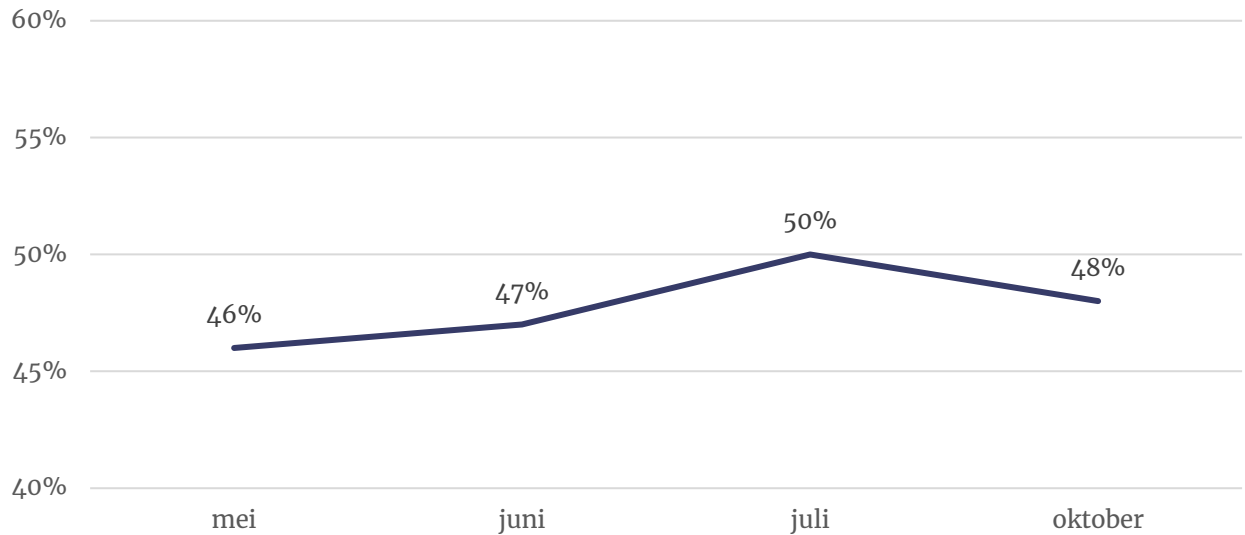

3.5 Bijna helft voor EU- en NAVO-lidmaatschap Oekraïne

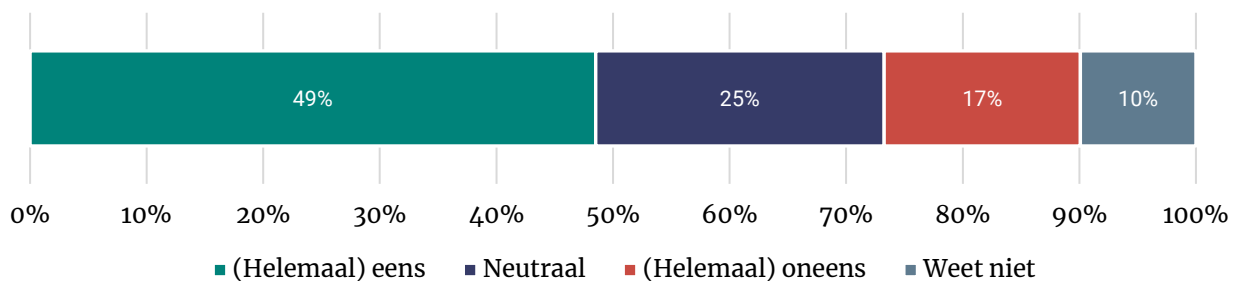
Ongeveer de helft van de bevolking vindt dat Oekraïne ooit lid moet kunnen worden van de Europese Unie. Dit is vergelijkbaar met voorgaande metingen. Bovendien vindt 49 procent dat Oekraïne ooit lid moet kunnen worden van de NAVO. Een kwart staat daar neutraal tegenover, 17 procent is het daar niet mee eens.

Figuur 3.5: Oekraïne moet ooit lid kunnen worden van de Europese Unie. % (helemaal) mee eens.

Basis: n=2.638

Figuur 3.6: Oekraïne moet ooit lid kunnen worden van de NAVO. Basis: n=2.638

4 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek – uitgevoerd in opdracht van de NOS – vond plaats van vrijdag 14 tot maandag 17 oktober. In totaal werkten 2.638 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.420) is afkomstig het I&O Research Panel, 218 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl